

EKONOMİK GÖRÜNÜM

EKONOMİ POLİTİKALARI GENEL BAŞKAN YARDIMCILIĞI
Temmuz 2012, No: 36

Bu sayıda;

Haziran Ayı Merkezi Yönetim Bütçe Sonuçları,

Nisan Ayı İstihdam Verileri değerlendirilmiştir.

Bütçeden Kötü Sinyaller Gelmeye Devam Ediyor...

- Yılın ilk yarısına ilişkin bütçe sonuçları, Haziran verileri ile netleşmiş oldu.
- Haziran ayında faiz hariç bütçe giderleri geçen yılın aynı dönemine göre % 32,5 artarak 29,2 milyar TL olurken; faiz giderleri % 20,5 artışla 1,9 milyar TL oldu. Böylece aynı dönemde toplam bütçe giderleri % 31,7 artarak 31,1 milyar TL olarak gerçekleşti.
- Bütçeden başta sosyal güvenlik kuruluşlarına yapılan transferler olmak üzere cari transferler kaleminde ciddi bir artış olduğu dikkati çekiyor. Geçen yıl 6111 sayılı Yasanın sunduğu yapılandırma imkânları ile gerileyen sosyal güvenlik kuruluşları açıklarının, yapılandırmanın etkilerinin hafiflemesi ile yeniden artmaya başladığı görülüyor.
- Nitekim sosyal güvenlik açıklarının finansmanı amacıyla yapılan transferlerin Haziran'da, geçen yılın Haziran ayına göre, % 596 oranında artarak 3,4 milyar TL'ye çıktığı anlaşılıyor. Toplam cari transfer harcamalarının ise aynı dönemde % 51 artarak 14,3 milyar TL'ye ulaştığı dikkati çekiyor.
- Ortaya çıkan bu tablo Maliye Bakanı'nı da telaşlandırdı. Bakan, sosyal güvenlik açıklarını kara deliğe benzeterek, yıllardır unutulmuş bir kavramı yeniden Türkiye'nin gündemine soktu.
- Harcama tarafındaki kayda değer artışın yanında, bütçenin gelir tarafında da sıkıntıların sürdüğü görülüyor. Haziran'da vergi gelirleri, geçen yılın aynı dönemine göre, % 10,7 gerileyerek 20,3 milyar TL olarak gerçekleşti. Toplam bütçe gelirleri ise aynı dönemde % 7,1 gerileyerek 24,8 milyar TL oldu.
- Tüm bu gelişmelere bağlı olarak geçen yılın Haziran ayında 3 milyar TL fazla veren bütçe dengesi, bu yılın aynı ayında 6,3 milyar TL açık verdi. Geçen yıldan bu yana bütçe dengesindeki bozulma 9,3 milyar TL. Aynı şekilde faiz dışı dengedeki bozulma ise 9 milyar TL.
- Yılın ilk yarısına bakıldığında ise faiz hariç bütçe giderlerinin, geçen yılın ilk yarısına göre, % 18,1 artarak 142,6 milyar TL'ye ulaştığı dikkati çekiyor. Böylece yılın ilk yarısı biterken bütçe ödeneklerinin de % 47,4'ünün tüketildiği anlaşılıyor. İlk bakışta harcamaların bütçe öngörülerinde kaldığı düşünülse de faiz dışı harcamalarda reel olarak ciddi bir artış var.

- Nitekim yılın ilk altı ayında ortalama enflasyon, geçen yılın aynı dönemine göre, % 10 civarında gerçekleşti. Maliye Bakanının da harcamalardaki bu hızlı artıştan memnun olmadığını, kuruluşları harcama konusunda dikkatli olmaya çağırmasından anlıyoruz.
- Yine yılın ilk altı ayına baktığımızda geçen yıl her 100 liralık faiz dışı harcamanın 38 lirası transfer harcaması iken; bu yılın ilk altı ayında aynı harcamanın 47 liraya çıktığı anlaşılıyor.
- Harcamalardaki hızlı artışa karşın, vergi gelirlerinin reel olarak gerilediği dikkati çekiyor. Nitekim yılın ilk altı ayında vergi gelirleri geçen yılın aynı dönemine göre sadece % 6,9 oranında artış gösterebildi.
- Yılın ilk altı ayında özellikle dâhilde ve ithalden alınan katma değer vergisinde ciddi bir yavaşlama olduğu görülüyor. Dâhilde alınan KDV geçen yılın ilk altı ayına göre % 1,7 artarken, ithalde alınan KDV'nin yalnızca % 0,3 artabildiği dikkati çekiyor.
- Geçen yılın ilk altı ayında tahsil edilen dâhilde alınan KDV bütçe hedeflerinin % 50,5'ine tekabül ederken; şimdi aynı oran % 45,8. Aynı şekilde geçen yılın ilk altı ayında ithalden alınan KDV, toplam hedefin % 47,8'ine denk gelirken, bu yılın aynı döneminde % 43,3'e denk geliyor.
- Kısacası cari açığı düşürmek amacıyla ekonomiyi soğutmaya çalışmanın bedeli vergi gelirlerinden feragat şeklinde ödeniyor. 10 yıldır iktidarda olan bir partinin gerçekçi bir vergi reformunu yapamamasının bedelini Türkiye cari açık-bütçe açığı kısıncasına sıkışarak ödeme zorunda kalıyor.
- Nitekim geçen yılın ilk altı ayında 2,9 milyar TL fazla veren bütçe dengesinin bu yılın aynı döneminde 6,7 milyar TL'lik bir açık verdiği dikkati çekiyor.

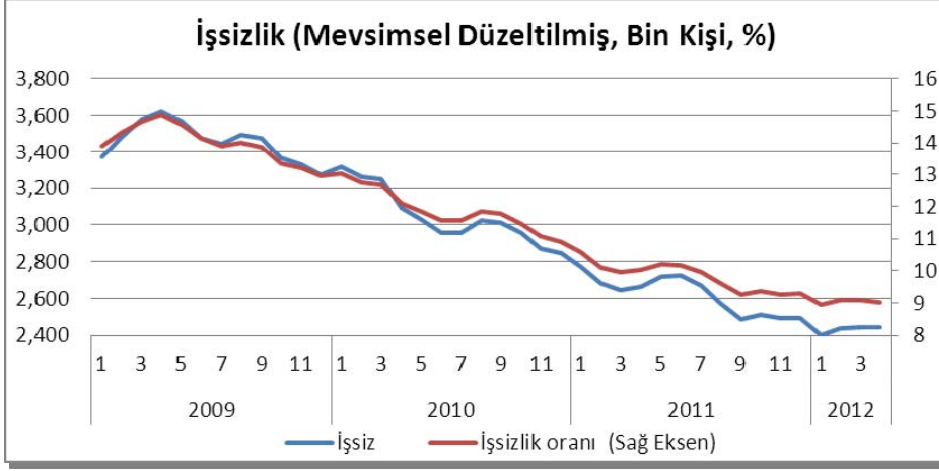
Tablo: Ocak-Haziran Merkezi Yönetim Bütçe Sonuçları (1000 TL, %)

	2008	2009	2010	2011	2012	2012/2011 (%)	2012/2008 (%)
Harcamalar	100,588,532.0	124,830,776.0	136,494,290.0	143,215,358.0	168,880,975.0	17.9	67.9
1-Faiz Hariç Harcama	79,848,723.0	97,588,623.0	108,935,438.0	120,780,506.0	142,621,465.0	18.1	78.6
Personel Giderleri	24,506,018.0	28,468,920.0	31,736,186.0	36,837,098.0	43,824,413.0	19.0	78.8
Sosyal Güv.Kur. Devlet Primi	3,052,826.0	3,446,440.0	5,361,268.0	6,347,998.0	7,321,738.0	15.3	139.8
Mal ve Hizmet Alımları	9,160,912.0	10,698,808.0	10,515,432.0	12,392,350.0	12,346,706.0	-0.4	34.8
Cari Transferler	35,225,506.0	46,097,195.0	51,820,641.0	54,960,825.0	66,655,069.0	21.3	89.2
Sermaye Giderleri	4,678,999.0	4,986,837.0	5,462,435.0	6,803,577.0	7,219,873.0	6.1	54.3
Sermaye Transferleri	1,126,196.0	1,176,611.0	1,401,440.0	1,734,930.0	1,104,881.0	-36.3	-1.9
Borç Verme	2,098,266.0	2,713,812.0	2,638,036.0	1,703,728.0	4,148,785.0	143.5	97.7
Yedek Ödenekler	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
2-Faiz Harcamaları	20,739,809.0	27,242,153.0	27,558,852.0	22,434,852.0	26,259,510.0	17.0	26.6
Gelirler	102,505,969.0	101,626,268.0	121,064,805.0	146,071,240.0	162,178,445.0	11.0	58.2
1-Genel Bütçe Gelirleri	99,456,251.0	98,286,792.0	116,843,307.0	141,186,606.0	156,127,318.0	10.6	57.0
Vergi Gelirleri	82,751,678.0	79,083,322.0	98,622,158.0	122,728,839.0	131,182,838.0	6.9	58.5
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	5,035,370.0	7,312,851.0	6,302,452.0	5,973,441.0	10,883,697.0	82.2	116.1
Alınan Bağış ve Yardımları ile Özel Gelirler	355,694.0	521,949.0	1,120,849.0	647,669.0	1,179,576.0	82.1	231.6
Faizler, Paylar ve Cezalar	9,171,151.0	9,799,209.0	10,060,040.0	9,869,675.0	10,236,071.0	3.7	11.6
Sermaye Gelirleri	2,029,786.0	1,397,345.0	633,916.0	1,849,892.0	1,392,283.0	-24.7	-31.4
Alacaklardan Tahsilat	112,572.0	172,116.0	103,892.0	117,090.0	1,252,853.0	970.0	..
2-Özel Bütçeli İdarelerin Öz Gelirleri	1,846,926.0	2,016,179.0	2,828,423.0	3,427,484.0	4,353,885.0	27.0	135.7
3-Düzen. ve Denet. Kurumların Gelirleri	1,202,792.0	1,323,297.0	1,393,075.0	1,457,150.0	1,697,242.0	16.5	41.1
Bütçe Dengesi	1,917,437.0	-23,204,508.0	-15,429,485.0	2,855,882.0	-6,702,530.0		
Faiz Dışı Denge	22,657,246.0	4,037,645.0	12,129,367.0	25,290,734.0	19,556,980.0	-22.7	-13.7

Kaynak: Maliye Bakanlığı

İşsizlik % 9'a oturdu...

- Bu yılın Nisan ayı işsizlik oranı, geçen yılın aynı dönemine göre, 0,9 puan azalarak % 9 olarak gerçekleşti.
- Türkiye İstatistik Kurumu'nun Hanehalkı İşgücü Araştırması 2012 Nisan (Mart-Nisan-Mayıs) Dönemi sonuçlarına göre, 2011 Nisan ayında 2 milyon 637 bin kişi olan işsiz sayısı, 212 bin kişi azalarak 2012'nin aynı döneminde 2 milyon 425 bin kişiye geriledi.

Kaynak: TÜİK

- Mevsimsel etkilerden arındırılmış işsizlik oranı ise yılbaşından bu yana % 9'a oturmuş görünüyor. Ekonomideki yavaşlama işsizliğin % 9 sınırının altına inmesini engelliyor.
- Son bir yılda toplam istihdamın ise 675 bin kişi arttığı dikkati çekiyor. İstihdamın özellikle hizmetler sektörü öncülüğünde arttığı anlaşılıyor. Geçen yılın Nisan ayına göre hizmetler sektöründe istihdam edilenler 710 bin kişi artarken, sanayi ve tarım gibi dış ticarete açık sektörlerde istihdamın gerilediği dikkati çekiyor. Nitekim son bir yılda sanayi istihdamı 36 bin kişi gerilerken, tarım da çalışanların sayısı aynı dönemde 19 bin kişi geriledi.
- Nisan ayında istihdam edilenlerin yüzde 24,4'ü tarım, yüzde 19,5'i sanayi, yüzde 6,6'sı inşaat, yüzde 49,5'i ise hizmet sektöründe yer aldı. Önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında hizmetler sektörünün istihdam içindeki payının 1,6 puan arttığı, buna karşılık tarımın payının 0,8 puan, sanayi sektörünün 0,7 puan, inşaat sektörünün payının ise 0,1 puan azaldığı anlaşılıyor.
- 2012 yılı Nisan döneminde, Türkiye genelinde işgücüne katılma oranı, geçen yılın aynı dönemine göre 0,3 puanlık azalışla yüzde 49,6 olarak gerçekleşti. İşgücüne katılım oranındaki bu gerileme Nisan ayındaki işsizlik oranını da 0,5 puan aşağı çekti. Yani Nisan'da % 9,5 olacak işsizlik oranı katılımın azalması ile % 9 oldu. Diğer bir deyişle 2 milyon 575 bin kişi olacak işsiz sayısı 2 milyon 425 bin kişi olarak gerçekleşti.
- Cinsiyete göre işgücüne katılımın seyrine bakıldığında ise erkeklerde işgücüne katılma oranınının 1 puanlık azalışla % 70,6'ya indiği, kadınlarda ise aynı oranınının 0,3 puanlık artışla % 29,2'ye çıktığı anlaşılıyor.

- Yine dönüp baktığımızda son bir yılda çalışma çağındaki nüfusun 1 milyon 178 bin kişi arttığı buna karşın söz konusu nüfus artışından sadece 463 bin kişinin işgücüne katıldığı dikkati çekiyor. Diğer bir deyişle toplam 715 bin kişi farklı nedenlerle işgücüne dâhil olmamayı tercih etmiş. İşgücüne katılsa ve istihdam edilemese, işsiz sayısını artıracak böylesine büyük bir potansiyel nüfus işgücüne katılmayarak işsiz sayısını da aşağı çekmiş.
- Son bir yılda işgücüne dâhil olmayan her 100 kişiden 43'ünün işgücüne katılmama sebebi ise ev işleriyle meşgul olmak. Kadınlarımız giderek evlerine kapanarak iş hayatından uzaklaşıyorlar. Nitekim Nisan ayı itibariyle Türkiye'de ev hanımlarımızın sayısının 11,9 milyona ulaştığı anlaşılıyor. Bu Türkiye'de toplam istihdam edilen nüfusun neredeyse yarısına denk bir rakam...

Tablo: İşgücü ve İstihdam Göstergeleri (Nisan Ayları İtibariyle, 1000 Kişi)

	2009	2010	2011	2012	Fark (2012-2011)	Fark (2012-2009)
(BİN KİŞİ)						
Kurumsal Olmayan Nüfus	70.368	71.173	72.117	73.405	1.288	3.037
- 15 Yaş ve üzeri Nüfus	51.507	52.360	53.342	54.520	1.178	3.013
İş Gücü	24.316	25.572	26.592	27.055	463	2.739
- İstihdam Edilenler	20.698	22.501	23.955	24.630	675	3.932
- Tarım	4.955	5.619	6.030	6.011	-19	1.056
- Sanayi	3.930	4.381	4.828	4.792	-36	862
- İmalat Sanayi	3.732	4.099	4.460	4.467	7	735
- İnşaat	1.205	1.418	1.611	1.631	20	426
- Hizmetler	10.607	11.083	11.485	12.198	713	1.591
- Tarımdışı İstihdam	15.743	16.882	17.925	18.619	694	2.876
- Ücretli İstihdam Edilenler	12.468	13.603	14.663	15.334	671	2.866
İşsiz Sayısı	3.618	3.071	2.637	2.425	-212	-1.193
Genç İşsiz Sayısı	1.117	907	785	709	-76	-408
(YÜZDE)						
İstihdam Oranı (%)	40,2	43	44,9	45,2	0,3	5,0
İşgücüne Katılma Oranı (%)	47,2	48,8	49,9	49,6	-0,3	2,4
İşsizlik Oranı (%)	14,9	12	9,9	9,0	-0,9	-5,9
Tarımdışı İşsizlik Oranı (%)	18,2	14,9	12,5	11,1	-1,4	-7,1
Genç İşsizlik Oranı (%)	26,5	21,2	17,9	16,7	-1,2	-9,8
Mevsimlik Etkilerden Arındırılmış Seriler						
İşgücü	24.341	25.601	26.622	27.097	475	2.756
İstihdam	20.718	22.510	23.956	24.651	695	3.933
İşsiz	3.623	3.092	2.666	2.446	-219	-1.177
İşgücüne Katılma Oranı (%)	47,3	48,9	49,9	49,7	-0,2	2,4
İstihdam Oranı (%)	40,2	43,0	44,9	45,2	0,3	5,0
İşsizlik Oranı (%)	14,9	12,1	10,0	9,0	-1,0	-5,9

Sonuç ve Değerlendirme

- Ekonomideki yavaşlama başta bütçe dengesi ve işsizlik olmak üzere temel ekonomik büyüklükleri etkilemeye devam ediyor.
- Cari açığı kontrol etmek amacıyla iç talebi baskılamaya yönelik politikalar bir yandan vatandaşın içeride harcamaları üzerinden alınan dolaylı vergileri etkilerken, diğer yandan ithalatın yavaşlaması ithalden alınan dolaylı vergileri etkiliyor.
- Buna karşın bütçede harcama yapılması zorunlu gider kalemlerinin (personel, cari transfer vb) büyüklüğünün giderlerde tasarruf için bir esneklik bırakmaması ve Maliye Bakanının tabiriyle başta sosyal güvenlikteki kara deliğin genişlemesi harcamaların hızla artmasına neden oluyor.
- Sonuçta cari açığı düşürmenin bedeli ekonomide bütçe açığını artırmak şeklinde ödeniyor. Her sene bir defalık gelirlerle bütçedeki zafiyeti gizleyen AKP, şapkadan çıkaracak tavşanı kalmayınca, bütçeyi makyajlamakta zorlanıyor. Türkiye’de 10 yıldır iktidarda olan AKP’nin konjonktürel döngüler karşısında güçlü duracak bir vergi sistemini oluşturamamasının bedelini Türkiye bugün cari açık-bütçe açığı kıskacında sıkışarak ödüyor.
- Krizden sonra hızla gerileyen işsizliğin de artık belirli bir platoya yerleştiği ve bu platonun altına inmekte zorlandığı dikkati çekiyor. Bu, ekonomide hızla işgücü piyasasından çekilen nüfusa rağmen gerçekleşiyor.
- Vatandaşlarımız ve özellikle de kadınlarımız iş gücü piyasasından giderek çekiliyor, kadınlarımız daha çok evlerine kapanıyor.
- Oysa Türkiye’nin gelirini sağlıklı ve sürdürülebilir bir şekilde artırmasının ön koşulu çalışabilir nüfusunu mümkün olduğunca çalışma hayatında tutmasından geçiyor. Hele hele demografik fırsat penceresinin kapanmasına 10-15 yılın kaldığı düşünüldüğünde diğer ülkelerle yarışta kaybedilecek tek bir senenin önemi daha da artıyor.
- Bu nedenle işsizlik ve iş gücü rakamlarındaki gelişmelere tek bir ayın verisiyle ve işsizlik şu kadar puan azaldı şeklinde değil biraz da bu fırsat maliyetini düşünerek uzun vadeli bir perspektifle bakmakta yarar var.

- Aksi takdirde geçtiğimiz 10 yılda pek çok fırsatı heba eden AKP iktidarının ekonomide yeni bir fırsat penceresini daha heba etmesi kaçınılmaz olacak.